

„Soča“ izhaja vsak potek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.40
Pol leta „ 2.20
Četrt leta „ 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „pov.
čanicah“ se plačuje za navadno trislop.
na vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ „ 2 „
6 „ „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „treh kron“, na starem trgu in v nanski ulici ter v Trstu, via Cassarina, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici Via Mercato 12, I., naročnina pa opravištvu „Soče“ Via della Croce št. 4, II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalec in drugim nepromotnim se naročnina znižuje, ako se oglase pri opravištvu.

Poziv.

Slavna slovenska županstva poknežene grofije goriške in gradišanske! Znano Vam je, kako grdo in neopravičeno so skrunili neki oficiozni in neoficiozni listi na Dunaji in drugod dobro ime Slovencev sploh in goriških posebe, očitajoč jim, da so odtegujejo katoliški veri in Avstriji ob enem. Ako nam bi očitali uboštvo ali nezgodo, molčali bi, ker vemo, da zakladov nimamo in da vreča se ni še zgubila v naše kraje. Ali ko se poslušno in predzno časništvo spravi na najdražje idejale, katere gojimo v svojem srci, na našo zvestobo do Cesarja in do Boga, tedaj je naša krotkost in pohlevnost pri kraju, tedaj se vnapre razžaljeni duh v šibkih naših telesih ter se z vso silo zaleti v nesramnega nasprotnika, ki se ne boji laži in obrekovanja, da bi vzel poštenemu in najzvestejšemu narodu državljansko in versko čast.

Ob tej nenavadni in nepričakovani priliki pokazali so naši deželni poslanci, da so v resnici naši zastopniki, da poznajo naše čute in naše rane, da znajo govoriti in zagovarjati, ko sovražnik zbira temne oblake in pogubne strele nad našimi glavami.

Izjava naših slovenskih poslancev, katero smo prinesli na odličnem mestu današnjega lista, katero je govoril dr. Gregorčič v imenu vseh svojih slovenskih tovarišev v seji 20. t. m. vzeta je nam vsem iz dna srca, je prepotrebni in naravni oddušek našim užaljenim a ne potrjim srcem. Vsi se ujemamo z našimi zastopniki, ki zatrjujejo našo neomahljivo zvestobo do presvitlega Cesarja Frana Josipa I., našo popolno udanost katoliški veri. „Zvestobe do presvitlega vladarja Frana Josipa I. in do Njegove preslavne vladajoče hiše“, ponavljamo se svojimi poslanci, „ni ne pustimo trgati iz srca pa tudi ne sumničati od nobene strani“.

Ali to splošno ujetanje se svojimi poslanci moramo tudi javno izraziti ter zahvaliti so jim, da so bili usta, ki so za nas govorila, ko nas je hotel sovražnik moralno poteptati ter uničiti našo državljansko čast, ko nas je hotel razupiti kot nezanesljiv narod, ki bi se Avstriji odtuževal. — Slavnim županstvom je zdaj sveta naloga, da skličejo v najkrajšem

času starešinstvene seje, ki naj slovesno izjavijo, da obsojujejo laži in obrekovanja nekih časnikov, ki so skrunili našo državljansko čast in dobro ime v verskem oziru, da se popolno ujemajo z izjavo ljudskih zastopnikov v deželnem zboru ter da izrekajo svojo zahvalo deželnim poslancem, ki so se tako krepko potegnili za čast slovenskega prebivalstva v pokneženi grofiji goriški in gradiški. Prepričani smo, da ne bo molčala nobena občina v tej prevažni zadevi, da se ne bo zdela, da so naši sovražniki resnico govorili, ko so nas črnili in razupivali pred vesoljnim svetom.

Vsoč bi nam bilo, ako bi nam slavna županstva inuznanila sklepe občinskih starešinstov v tej preimenniti stvari, da bi mogli uže v prihodnji številki zabeležiti z zlatimi črkami imena tistih občin, ki se najbolj požurijo braniti globoko žaljeno čast občine in naroda.

Narod, brani si čast! Ako si čast zgubil, je vso zgubljeno!

Deželni zbor.

VII. seja deželnega zbora goriškega je bila 20. decembra ob 4. uri popoldne. Navzoč je bil deželni glavar, vzvišeni gospod Franc grof Coronini, vsi (20) poslanci in kot vladin zastopnik dvorni svetovalec baron Rechbach. Poslušalcev ni bilo razen par oseb, ker slavno občinstvo zanima se sploh prav malo za razprave deželnega zbora, ki se v sijo v javnih sejah prav gladko in mirno. Prebere in potrdi se najprej zapisnik zadnje seje v slovenskem in italijanskem jeziku. Na to naznani deželni glavar novo došle petice in prošnje ter jih odla dotičnim odsekom. Predlog poslancev Kocijančiča, da bi se uvrstil kos med tiste tiče, katere je dovoljeno loviti proti nizki pristojbini ali taksi, pride v prihodnji seji na dnevni red, da ga nasvetovalec utemelji.

Predno je prešel deželni zbor k dnevnemu redu, objavi deželni glavar, da so stavili vitez Pajer, dr. Gregorčič in tovariši naslednji predlog: „Izvoli naj se odsek 7 udov, ki naj temeljito pretrse in stavi z

razlogi podprte predloge o tem: kako bi deželni zbor poknežene grofije goriške in gradiške o izpolnjenem štiridesetem letu slavnega vladanja Njegovega cesarskega in kraljevega apostolskega Velikanstva Frana Josipa I. izrazil svojo pokornost s takimi pojavi, ki morejo svečano naznanjati srčna voščila, podedovano zvestobo, udanost, spoštovanje in hvaležnost, katero izpovedata svojemu Presvitlemu Cesarju neomahljivi ljudstvi te poknežene grofije in njima iskreno vdani deželni zbor.“ Predlog je bil podpisan od vseh deželnih poslancev in predsednik ga je prebral v italijanskem in slovenskem jeziku. Po nasvetu deželnega glavarja sklene se nujeuot gledé navedenega predloga in vitez Pajer dobi besedo, da ga utemelji. Za njim dobil je besedo dr. Gregorčič, ki je v imenu slovenskih poslancev podpiral predlog z naslednjimi razlogi: Visoka zbornica!

Ni je države, ki bi se ponašala s tako zvestobo narodov, kakor jo avstrijsko cesarstvo, in ni je vladajoče hiše, ki bi bila s tako tesnimi vezmi vezana s svojimi narodi, kakor je preslavna Habsburška dinastija. Pogost ponudi se prilika v širnem cesarstvu, da raznojezični narodi izražajo svojo lojalnost do najvišje vladarske hiše, in nikoli se ne prigodi, da bi narodi ne opazili take prilike, ali da bi je ne porabili v javno in dostojno pričevanje svoje neomahljive vdanosti do cesarskega prestola. Skoro je reči, da takih prilik je premalo, ker komaj dajejo dovolj odduška vnetosti in ljubazni, ki navdušuje avstrijske narode do njihovega gospodarja.

Tudi poknežena grofija goriška in gradiška je presunjena spoštovanja in udanosti do presvitlega Vladarja in tekmuje z vsaktero drugo deželo, kadar koli ima priliko izraziti svojemu Gospodu mišljenje in čute, katerih je polna. Zgodovina prejšnjih časov in zadnjih let nam očitno spričuje, kako se je naša mala a zanimiva dežela izkazovala o vsaki prigodi kot vredna, da se šteje med najzvestejšimi pokrajini širnega cesarstva, med najudnejšimi presvitlemu vladarju.

Naravno je tedaj, da o tej slovesni priložnosti, ko izpolni Nj. Vel. presviti Cesar Fran Josip I. štirideseto leto svojega slavnega vladanja, ne more ostati mirno srce, ki gori vroče ljubezni do Najvišjega Gospoda, temveč da išče poti, po kateri bi izjavilo to,

LISTEK.

Deset zapovedi božjih v pravljicah.

Spisal Dr. Franc Oblak.

IV.

„Danes, danes pride na vrsto pravljica za vas, otroci!“ se je smijal stari Pavlin, ko je vstopil v hišo, otremaje iz čevljev sneg, ki je bil zamedel po noči vas pri sv. Luciji. „France, Miha in pa ti neubogljiv Jakob, vi morate iti v cerkev, da bote slišali, kako se tistim godi, ki ne spoštujejo starišev! O Nežici ne govorim, ker ona zmiraj rada stori, kar jej stariši ukažejo. Ubogaš tudi mene rada, Nežica?“ Mala deklica, katero je stari Pavlin nagovoril, se pridobrika k starčku in ga za odgovor objeme okoli kolena.

V sedišču za pečjo sedel je tedaj kruljev pripovedovalec, ki je pri Pavlinovih imel hrano in prenočišče. On stopi na tla, pozdravi domače in odide.

Tistega dne bila je nedelja. Sneg je bil zapadel vse poti na Most. Zdelo se je, da bo vse prazno v cerkvi. Ali pri maši je bila cerkev prenapolnjena. Lepo je pridigal domači duhovnik. Volčanski fajmošter pa je bil odšel v Volče; vendar se je vrnil že opoldne. Kadar je popoldne zazvonilo k večernicam, se je napolnila koj vsa cerkev. Prostor pred altarjem je bil tako na basan otrok, da so morali še duhovni, ki so imeli tam svoje sedeže, bolj pridne otroke med se zvabiti.

Večernico je opravljal, kot navadno, sam volčanski fajmošter. Po večernici stopi na prižnico in pozdravivši kristjane, reče: Lepo je to, da se vas

je v tem slabem vremenu toliko zbralo tukaj v cerkvi; še lepše pa je, da ste pripeljali seboj svoje otročiče in spolnili željo našega učenika, ki pravi: „Pustite male k meni priti.“ Naj stopi v stol tamle, kder je pripravljen, da pové pravljico k četrti božji zapovedi, ki se glasi: „Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in ti dobro pojde na zemlji!“

Vse v cerkvi pri tem vtihne. Kašljanje, ki je v tem času v cerkvi rado nadležno, tudi poneha. Zdajci se vidi, kako se gnete med ljudstvom mož velike postave. Ljudstvo se mu je ogibalo, ali gnječa je bila prevelika. On dospé do stola. Imel je dve palici. Zasliši se, ko je deval najpred palici v stole, potem se prime z obema rokama za stol in se spravi vanj in se sede. Zapazili so ljudje, da ima mož samo eno nogo. Bil je star vojak ki je zgubil eno nogo v vojski. V tistih časih je redkokdaj kdo prišel od vojakov domu, ki ga je župan po tedanji navadi za vojake vlovil, in ga grofu dal. Ta mož je znal veliko prav lepih in mičnih pravljic. Gostoval je na Kanalskem pri Kobalarjevih. Kotičil je sem ter tje po hribih in je ob nedeljah in praznikih varoval otroke v boljših družinah in jim pripovedoval pravljice. Zato so ga pa tudi otroci prav radi imeli in so ga le kot „naš oče“ poznali. Gospodar, pri katerem je kruljev Jože varoval, je vselej v ponedeljek zjutro dal varuhu v roke eno petico in mu je napolnil bisago se svinjino, suhim govejim mesom in mu je dodal po želji toliko blaga, da ga je imel dosti nesti na svoj dom. Predenj je „očka“ odšel, je še vselej vodil kako smešno povedati. Dasi je bil ta mož čuden, bil je vendar povsod ljub gost.

Stari Jože malo pomisli in potem začne tako — le pripovedovati:

Bili so svoje dni trije bratje trojčki: Jeler, Mohor in Gašper. Vse tri so revni stariši lepo izredili. Kader so dorasli, da so se mogli sami rediti, jim rečeta nekega dne pri vačernji oče in mati: „Midva sva reveža in nimava družega premoženja kakor Boga, ki stanuje v nebesih nad nami in svoje roke. V našem kraju ni dobičkov dovolj, da bi se moglo nas vseh pet pošteno prerediti, torej ne ostaja nam družega, kot ločitev. Delati sva vas naučila, moliti tudi, tukaj vam dava vsakemu culico obleke in hrano, pa vsakemu palico za pot. Jutri zgodaj pojdit v svet.“ Cela družina je potem odmolila večerno molitev; mati jokaje še nekoliko poučijo svoje sinove in potem vzamejo teškega srca vsak svojo robo in gredo spat. Drugo jutro, predno je napolnil dan, mahajo vsi trije bratje potrtega srca skozi gozd, v katerem so imeli njihovi stariši malo voglenico. Ko pridejo na holmeček, od koder se je njihova rojstna hiša zadnjikrat videla, postanejo in zadnjikrat se ozrejo na mile kraje, v katerih so se kot otroci igrali pri studencu bistrih valčekov, koji so prav zdaj v jutranjem solacu kaj lepo lesketali. Jeler, ktero ga živo oko je kazalo, da bo iz njega kaj pogumen človek, reče bratoma: „Kaj bomo žalovali samo zato, ker bomo morali po sveti sroče iskati? Za 10 let se spot tukaj vidimo. Bog je velik; zemlja za nas ni preozka; zdravi smo; korajža volja; vsak po svoji poti s trebukom za kruhom!“ On mahne s svojo palico, kakor bi hotel zemljo z njo prerezati in kor se je prav na tistem holmu pot delila na troje, mahne je on naravno po poti, ki je držala skozi gozd. Druga dva brata sta se začela svoje žalosti sramovati in sta si izvolila vsak eno ostalih dveh poti. (Dalje prih.)

kar ga vzaemiruje v najglobokejšem dnu. Iz te po vsem lojalno nemirnosti izvira predlog, ki mi ga je čast utemeljevati, ali bolje opisovati, kajti temelj prodlogu zasajen je globoko v srce vsem častivrednim gospodom in narodoma, katera zastopajo v ti Visoki zbornici.

Ali kakor se v življenji včasih najslajše veselje po nepotrebnem kali, tako je tudi našemu državljanškemu veselju primešan poln, napravljen iz neopravičenega sumničenja, iz zle volje.

Znano je, da pred nekaterimi dnevi so izdali škofi cerkvene pokrajine goriške skupen pastirski list ter objavili ga v dunajskem „Vaterlaudu“. Da želni poslancev naloga ni, niti ne more biti, preiskovati, kak namen je višje pastirje vodil pri njega sestavi. Tudi jim ne pristojajo kot vernim katolikom, ki v škofih spoštujejo svoje višje dušne pastirje, soditi o tem, ali je bil list umesten in previden. To vedo najbolje škofje sami, ki pravijo v svojem listu, da bodo dajali enkrat natančen odgovor o svojem delovanju.

Ali kot izvoljeni narodovi zastopniki morajo svoj glas odločno povzdigniti in slovesno oporekati proti trditvam in zaključkom, katere izvajajo iz omenjenega lista neko mnogoštevilno časninstvo, avstrijsko in neavstrijsko, v nezasluzeno in krivično žaljenje in poniževanje enega naroda, bivajočega v pokneženi grofiji goriški in gradiški.

Kot narodovi zastopniki bivajo poslanci med slovenskim narodom ter poznajo njegove potrebe in težnje. Vejo, da narod je ubožen in preziran, pa polu naravnih vrlin ter da po svojih skromnih močeh prizadeva se, zboljšati si svoje gnotno stanje in pospeti se do višje omike, kar se mu je posebno v zadnjem oziru nže dokaj posrečilo. Žal, da okoliščine, v katerih živi, mu niso po vsem ugodne. Načrti skrivnih družeb, obrnjeni proti Avstriji, kot katoliški državi in proti Habsburški vladajoči hiši kot katoliški rodovini, zahtevajo, naj se ta narod razglašajo kot nezanesljiv in državi nevaren.

Narod to ve, pa se ne gane v svoji zvestobi do države, dobro vedoč, da Avstrija in njeni narodi so prebili še večje težave in da prebijejo tudi te. Oklepajoč se katoliške vere in svoje duhovščine vidita goriška naroda v Avstriji svojo domovino, v avstrijskih vladarjih svoje gospodarje, v Nj. Vel. presvitlomu Cesarju Franu Josipu I. svojega dobrotljivega očeta. Za Avstrijo in njeno vladarje sta goriška naroda vedno stala in svojo krv prelivala; za njo bota tudi še dalje trpela po gaslu: vse za vero, dom, cesarja! V zvezi s se svojo duhovščino in zvesto katoliški veri, bo Goričan trden branik Avstriji, ki se bo dal streči, pa ne premakniti. Deželna naroda spoštujeta v svojem vladarji mazičen po milosti božji; zato sta mu zvesta in udana zaradi vesti in ne radi koristi ali oportunitete.

Vse drugače opisujejo mnogi časniki, opirajo se na omenjeni pastirski list škofov goriške cerkvene pokrajine, razmere med Slovenci in tedaj tudi med onimi, ki živé v pokneženi grofiji goriški in gradiški. Po njih poročilih bi se javilo med Slovenci neko gibanje proti cerkvenim dolžbam, proti katoliški veri in proti Avstriji, tako da Slovenci bi ne bili ni konservativci, ni katoliki, ni Avstrijci. Da bi to dokazali, sklicujejo se na neke izjave, priobčene v listu zunaj Goriško, katere je obsodil ves slovenski narod, vsi njegovi listi, posebe še naš domači slovenski list, in celo lastništvo obtoženega lista. A vsa ta javna oporekanja in obsodjenja nič ne pomagajo; nasprotniki slovenskega imena se delajo slepe in gluhe za to, kar jim ne ugaja, ter z nenasiitljivo slastjo glodajo kost, katero jim je vrget pred noge dopisnik iz tujine.

Od takih hudih obrekovanj se zastopniki slovenskega naroda v pokneženi grofiji goriški in gradiški se studom obračajo; slovesno in glasno oporekajo z vsemi močmi svoje duše proti takim očitanjem, naj prihajajo od koderkoli; ter so trdno prepričani, da višji duhovni pastirji niso nameravali v svojem listu to reči, kar omenjeni časniki iz njega izvajajo. Slovenski deželni zastopniki trdijo in jamčijo proti vsakotremu, da gibanje, kakoršno opisujejo imenovani listi, je gledé goriške dežele popolnoma izmišljeno, — navlašč izmišljeno od ljudij, ki nadlegujejo duhovske in svetne kroge, da bi Slovence očrnilili ter zmanjšali, ako mogoče, propričanje in zaupanje v njih zvestobo na najvišjem mestu. Ali kljub temu ovajanju ostanemo zvesti; naj se zagubajo v nas vse sovražne sile, zvestobe naše ne omejeje. „Hrast se omaje in hrib, zvestoba Slovence ne gane“.

Deželni poslanci zastavijo svojo besedo in svojo čast, da goriška naroda se nista premenila v spoštovanju in zvestobi do presvitlega Vladaarja in cesarske rodovine, da še vedno gorita one ljubezni in vdanosti, s katero sta slovesno in navdušeno sprejemala

Njegovo Veličanstvo presvitlega Cesarja Frana Josipa I. leta 1882 od Predela do Trsta.

Pod avstrijskim orlom proživela sta uža 400 let; pod njim se bota bojevala, dokler bo Avstrija stala, do konca daj. Zvestobe do presvitlega vladarja Frana Josipa I. in do Njegove preslavne vladajoče hiše si ne pustita trgati iz srca, pa tudi ne sumničati od nobene strani.

Ker bo sprejem stavljenega predloga le javna in slovesna potrditev te neomahljive udanosti in neomajene zvestobe goriških narodov do države in prestola, zato menim, da mi ni treba predloga dalje utemeljevati, temveč prosim visoko zbornico, naj ga sprejme s takim soglasjem, ki bo izraz soglasja med goriškima narodoma ter m d tema in skupno državo, slavno Avstrijo.

Samo to naj še dostavim, da pričujočo utemeljitev sem izjavil po dogovoru in v imenu vseh slovenskih deželnih poslancev.

Slovenski poslanci sprejeli so z odobravanjem to utemeljitev in predlog se je sprejel na to soglasno od vse zbornice. Obravnavale so se potem stvari, ki so bile na dnevnem redu; po končanem dnevnem redu volil se je odsek 7 udov, ki je bil predlagan. Voljeni so bili: vitez Dottori, dr. Gregorčič, Ivandč, dr. Maurovich, dr. vitez Pajer, baron Ritter, dr. vitez Tonkli. Odsek si je izbral predsednika dr. Maurovicha, župana glavnega mesta goriškega.

Dopisi.

V Gorici, dne 20. dec. (Izv. dopis.) Narodna enakopravnost v c. k. dež. šolskem svetu za pokneženo grofijo goriško in gradiško. Dne 14. dec. m. imel je naš dež. šolski svet svojo mesečno sejo; na dnevnem redu ni bilo posebno važnih predmetov. Tudi predlog, kako se imajo razdeliti denarji, namenjeni v nagrade učiteljem za prostovoljni poduk nemškega jezika, ni dal poveda kakih razprav. Pri tej priliki je pa eden zastopnikov dež. odbora, gosp. Ivan Gasser predlagal, naj dež. šolski svet sklene, da se ima poduk nemškega jezika kot obligaten predmet vpeljati v vse ljudske šole na Goriškem. Ugovarjanje od neke strani, da ta predlog je protipostaven, ker obstoječa dež. postava za ljudske šole navaja taksativno vse predmete, ki se imajo podučevati v ljudski šoli, med katerimi se ne nahaja nemški jezik; da dež. šolski svet ni pristojen o tem predlogu sklepati, ker obsega premembo postave, kar spada v postavodajne zbornice, ni pomagalo, ampak bil je predlog sprejet z vsemi proti enemu glasom.

Čudno je, da je predsednik dovolil razpravo in glasovanje o tem vevležnem predlogu, če ravno ni bil na dnevnem redu, in je to ravnanje proti vsakomu opravičnemu redu, namesto, da bi bil predlog postavljen na dnevni red za prihodnjo sejo in to vsem udom dež. šolskega sveta naznanil!

Še bolj čudno pa je postopanje rečenega gosp. dež. odbornika; do sedaj smo bili menčja, da imata zastopnika dež. odbora v dež. šolskem svetu nalogo braniti narodno enakopravnost, ne pa staviti predloge, kateri ponemčnjejo narodno šolo in zabranjujejo dosego vspehov ljudske šole; sedaj pa nas je rečeni gospod dež. odbornik podučil, da to ni tako?!

(Interpelacija dr. Venutija in tovarišev v današnji seji deželnega zbora izraža vse to, kar javlja ta dopis, ali čas nam ne dopušča, da bi danes prinesli vso interpelacijo. Uredn.)

Iz goriške okolice, 23. decembra 1887. —

Ker vem, da imate najbrže le malo prostora več na razpolago, prosim Vas, gospod urednik, dovolite mi vsaj par vrstic, da izrazim na kratkem, kar mene in našo okolico uže nekaj dnij prav hudo mori. Menim ono obrekovanje slovenskega naroda, ki se je uahalo zadnje tedne skoro v vseh listih in ki se še dandanes tu pa tam ponavlja. Kdo bi bil mislil, da pridejo naši sovražniki v svojem srdu tako daleč, da bodo o nas lagali in raznašali, da nimamo zvesti svojemu cesarju in katoliški veri. In vendar to, česar bi se ne bil nikdo nadejal, česar bi se nam ne bil upal reči niti najhujši domači sovražnik, očitali so nam listi zadnje tedne odločno in na polna usta. Uže smo mislili, umetno osnovanim obrekovanjem ni več pomoči, kar sem čital v večeršnjem ljubljanskem časopisu izjavo, krepko in resnično izjavo naših deželnih poslancev o lažeh in ovaduštvu nam nasprotnih listov. Kakor bi se mi bil kamon odvalil s prsij, sem lahko vzdihnil ter zahvalil Boga, da je dal deželnim poslancom pogum in moč, da so izpregovorili resnično in potrebno besedo. Hvala jim, slava jim! naj jim bo v to zahvala od vseh strani; zaslužili so jo pošteno in pravično!

S Tolminskega, 14. dne decembra. Z veseljem smo Tolminci pozdravili gibanje, govorjenje in pisanje proti plesovom oziroma javnim plesovom, Slo-

vensko časopisje, kteremu je pri sreč blagor in sreča in prvi napredek našega ljudstva, je res kaj hvalevredno odvrčevalo narod od plesov; v prvi versti pa „Edinost“ in „Soča“. „Edinost“ nam je mojster-sko, rekel bi sistemotično obravnavala nasledke plesanja. Tak neduhoven, ki nam je to episal, dela čast sebi in veselje vsem svojim somišljenikom. Tudi krajni šolski sveti so se za odpravljenje ali vsaj omeje-nje plesov potegovali.

Ali bojim se, da bodo vsi ti plesi le bob v ste-no, da ne najde ta sveta in najna zadeva zadosti pri-veržencev in ne zadosti vstrajnosti.

Našemu ljudstvu je prirojeno to nesrečno serbe-nje v petah, in premajhna skrb duhovskih in posve-tnih oblasti pospešuje, da revno ljudstvo išče svojega razvedrila in kratkočasenja tam, kjer se prodaja le nesreča, nezadovoljnost, zapravljenost, lahkomiselnost, tam, kjer se nesramnosti vrata odpirajo, tam, kjer se uči mladina prezirati krščansko sramožljivost in zata-jevanje. Plesi so prava šola spačenosti, v kateri se ostrupujejo mlada srca. Te šole je treba odpraviti. Približuje se na kmetih sesona plesov. Zato kamor srce gori za krščanstvo in za naš narod, naj na-pove plesovom vojsko.

Pa kdo je v prvi vrsti k temu poklican, lahko vsakdo odgovori da cerkev, to je duhovščina. Škoda, da cerkveni zbor naših škofov ni v misel vzel te preva-žne zadevo; kajti večja nevarnost nam preti od spi-čenosti ljudstva, kakor od močvega jezika pri božji službi. Naj bi cerkev porabila ves svoj vpliv, bi se kmalu na boljše obrnilo. Pa saj še živi Jožefinizam v nekaterih duhovnih in neduhovnih! Nekaterim župan-stvom ne manjka dobre volje in mislim, da tudi v deželnem zboru bi se kdo oglašil in klical vladno po-moč zoper oskrunjenje Gospodovih dni in onečaste-nje našega naroda, o katerem tujci vedo toliko neljubega povedati.

Slovan je prepeval in plesal brez skrbi, a No-mec in Lah sta znala to njegovo neumnost in strast v svoj prid obračati. To ne sme več dalje trpeti. Ča-si so se spremenili. Po božji volji gre Slovan na dan. Pa na dan bo šel slavno in mogočno le na trdni podlagi krščanstva, kteremu so pa tudi razveseljevanja do konca nasprotna. Pomislimo le, kaj imamo pričakovati od takega rola, ki se spridi že v mladosti, ko noma v sebi nobenega vzvišenega idejala, kakor le samopasnost, samoljublje, ki noče poznati večnega za-kona nad seboj, ki nam kaže sicer težavno in zata-jevalno pot in delo, a ga pripelje končno do slavne zmage in sroče.

Pa se vé, da mladina mora imeti nekaj za krat-kočasenje. Zakaj pa imamo toliko barila vsakvrstne-ga, če ne, da ga beremo. Torej hie Rhodus hie salta, pa tudi drugih poštenih razvedril ne manjka. Čital-nice, posebno na deželi, naj bi bile čitakiša a ne plesišča. Kako žalostno je brati v sporočilih o bisedah, ko se piše, lehkonoša mladina se je vrtela do bele-ga dne. Kaj je pričakovati od tako mladine? Pover-jenik družbe sv. Mohora zadene na revščino, skopost in nevednost, a največkrat pa ne prepusti napučen duh njegovemu delu pravega uspeha.

Torej naš napredek sloni na krščanski podlagi.

S Cerkljanskega, dne 20. decembra. — Ko sem čital v cenjenem listu „Soča“ nekaj vrstic o tol-minski šoli, spomnil sem se one dobe, ko sem sam šolske klopi grel. Neukreten in neroden sem, morda še bolj kot za časa, ko me je ljubljenski učitelj okser-ciral. Premišljuje prošlost in tako imenitno sedanjost, nisem si mogel kaj — zakrožim, kakor nekdaj, prav po otročje: „Kje so časi, kje so dnovi, ko smo stari mi sinovi“ — pa pst! da te kdo ne sliši! Naj mo sliši, če hoče! Peli smo peli pri nenadomestljivem u-čeniku, katerega so nam vzeli, češ, v Cerknem je dosta mehke vode, naj živijo raki! Pa ne le pel je ovi čis-maj mlali roj, timveč vesel je v šolo dohajal ter si mnogo lepega, dobrega in za praktično življenje po-trebnega in koristnega prisvojil. Kako dobro mi do-kadar u. pr. trgam to ali ono sadje z rodovitnega drevesca, katerega sem z blagim učiteljem pevaje sa-dil, presajal, copil! Kako prijazno smo se pogovarjali o kmetijstvu, sadjarstvu, živinoreji in sploh o tem, kar bi utegnili nam stan zboljšati. Dobro pomaim, kako so mi rastla ušesa, ko me nekdaj oče javno pohvali, rekoč: „Glejte, toliko let užo kmetujem, pa ta mlada žaba uže zdaj več zna, kot jaz“! Naš uči-telj bil nam je vaestransko pravi učitelj, prijatelj v šoli in izven šole, pa tudi v cerkvi ga nismo nikedar pogrešali; zategadel smo tudi v šolo radi zahajali. Spo-minjamo se ga hvaležnim srcem, če tudi se, žalibog, ne ravnamo vedno po njegovih naukih.

Nastopili so drugi časi. Radostno smo pozdravljali pred nekaj leti novo došli učiteljski osebi. Še z vo-đjem veseljem videli smo slovesno blagoslovljati lepo novo šolsko poslopje, misleč: Rešena je naša mladina zaduhlih, tesnih prostorov, hvala Boga! dihalo bodo med pouk in čist zrak. Vse novo! To pa to!

Ali kako se mi danes, ko sem uže navaden de-dec, vse čudno vidi. Šolska palača, dasi se otroci s kaznijo silijo v njo, je vedno bolj prazna. Pričetkom t. šolskega leta je naš vis. častiti gospod dekan o-sebno iz lece s prepričajnim govorom spodbujal in

nauduševal ljudstvo za šolo. Prisrčna mu hvala za njegove zlate besede; a pomagajo malo.

Zgubili smo nado, da bi se kedaj vse šolske sobane z otroci napolnile. Čemu torej taki prostori prazni, kakor da bi jih osoda hotela ohraniti v deviškem stanu do sodnjega dne?

Bi se li ne mogli ti prostori na kakov način v prid in korist porabiti — saj vendar tudi pri nas, kakor povsod, je toliko potreba! (Kdor bere, naj u-meje).

Skrbelo in delalo naj bi se tudi na to, da bi šolski vrt dosegel svoj pravi namen.

Vemo za gotovo, da po drugih krajih šolski vrti služijo v punk in zabavo otrokom obojega spola. Čemu so pa naša cerkijanska mladina prozira? Gosпода, ravajte z otroci lepo, bodite otrokom prijatelji, privoščite jim tudi kakov prijeten trenutek; saj kdor je v tem strokovnjak, utegne porabiti vsako malenkost — prijatna povestica, primerna pesenka, ima za otroke humorja dovolj — brez humorja ni življenja. Bog pomози, da vse pomankljivo umre s starim letom ter s prihodnjim nastopi pot napredka na prospeh naše mladine.

Politični razgled.

Naš cesar je poslal kneza Liechtensteina v Rim, da v njegovem imenu častita papežu prigodom njegovega jubileja.

Knez Liechtenstein je bil v Vatikanu jako sijajno sprejet. Na čestitke v imenu cesarja in cesarice, kakor tudi nadvojvod je papež prav gorko in srčno odgovoril.

V našem deželnem zboru slišali smo ta teden v torek in danes dve zelo važni izjavi, o katerih govorimo na drugem mestu.

Politično obzorje bilo je preteklih 14 dni polno bliska za vojno med Avstrijo in Rusijo. Časopisi, ljudstvo in javna oblastva so se mnogo bavila s tem; ministri in vojaški poveljniki so pa zopet ta teden imeli tajna posvetovanja o tej zadevi pod predsedništvom cesarjevim. Iz tega se vidi, da je morala biti nevarnost za vojno velika, tembolj, ker se je govorilo uže o sklicanju delegacij, da bi dovolile potrebni denar za mobilizacijo. Zlaj je napetost baje nekoliko odjenjala, ker je Rusija določno izjavila, da ne namerava Avstrije napasti in je tudi v Avstriji prevagala miroljubnost.

Pomenljivo za notranji položaj je, kar se od oficijozne strani piše z Dunaja nekemu madjarskemu listu o govoricah, da odstopi minister vnanih zadev, grof Kalnoky. Povod tem govoricam je dalo to, da sta se grof Kalnoky in vojni minister uže večkrat hudo upirala avstrijske notranji politiki zlasti pri poslednjih važnih posvetovanjih. Povdarjala sta, da se ne more nadaljevati sedanja prizanesljiva politika proti Čehom, Slovencem in Hrvatom, ko je mogoča vojna z Rusi. Grof Bylandt je trdil, da bi slovansko mišljenje utegnilo škodovati organizaciji vojske. Položaj Kalnokyjev pa ni nikakor omajan, prej je mogoče, da odstopi Taaffe. O tej izjavi je teško povedati svoje mnenje.

Domače in razne vesti.

Izjava. Uradni list „Osservatore Triestino“ od 21. t. m. št. 289 objavlja: „Nemški jezik v ljudskih šolah. O kr. deželni šolski svet za Gorisko-Gradiško je sklenil v svoji seji od 14. t. m. enoglasno, na predlog odposlanca tamošnjega deželnega odbora, častitega poslanca Gasserja, da se ima podučevati nemški jezik kot obližaten predmet v vseh ljudskih šolah poknežene grofije gorisko-gradiške.“

Ker sem tudi jaz kot deželni odbornik ud tega dež. šolskega sveta, mi je sveta dolžnost izjaviti, da se nisem udeležil niti posvetovanja, niti glasovanja o zgoraj navedenem predlogu in sklepu, ter da mi ta predlog ni bil znan.

Z vabilom k seji 14. tek. m. dobil sem bil tudi dnevni red predmetov, ki bi se bili protresali v isti seji; a o tem predlogu v dnevnem redu ni bilo sledu.

Po opraviilih zadržan, sem prišel k rečeni seji blezo za pol ure kasneje. Zapazil sem pri vstopu v sobo, da je dal gosp. predsednik v naglici o nekem predlogu glasovati, ali prav za prav da je le konstatoval, da zoper neki predlog ni nikdo nič opazil razen mons. Marušiča.

Ker sem menil in moral meniti, da je šlo le za kako stvar dnevnega reda, od katerih ni bila nobena posebne važnosti, nisem niti prašal o čem se je sklepalo.

Ako bi bil ta predlog po dnevnem redu naznačen, bi bil gotovo prišel o pravem času, kakor je to moja navada. k seji in bi bil na vso moč ugovarjal takemu predlogu in proti njemu glasoval, ker je po mojem menenju in prepričanju protipostaven.

Prihranjujem si pa vsa postavna sredstva proti temu sklepu.

V Gorici, dne 22. decembra 1887.

Dr. Jos. Tonkli
d-ž. in d-ž. poslanec
ter ud dež. šolskega sveta.

Nemški jezik v ljudskih šolah. V današnji seji je čital poslanec Dr. Venuti dobro utemeljeno interpelacijo (glej dopis iz Gorice) do nj. e. gosp. deželnega glavarja: Ali je kaj znano dež. odboru o sklepu dež. šolskega svetovalstva od dne 14. t. m. zastran vpeljave nemščine kot obliž. predmeta v vse ljudske šole?

Ali je zastopnik odborov g. Gasser stavil predlog sam ob sebi, ali po naročilu deželnega odbora?

Ali je dež. odbor uže kaj ukrenil, eventualno kaj misli vkreniti v namen, da ne obvelja sklep dež. šolskega svetovalstva.

Podpisani so vsi pri današnji seji navzočni poslanci — razun dr. Pajerja in seveda Gasserja.

Glavar je odgovoril, da dež. odboru se ni uradoma še nič sporočilo o sklepu dež. šol. sveta, in da tudi po drugem potu ni o tem nič pozvedel, da večrajšnjega dne, ko je „Osservat. triestino“ stvar objavil; — da deželni zastopniki v šolskem svetu so vselej čisto nezavisno postopali in da tudi g. Gasser ni imel nobenega naročila, ni vodila, da bi tak predlog stavil zastran vpeljave nemščine v ljudske šole in da dež. odbor do zdaj še ni nič vkrenil zoper omenjeni sklep in da za zdaj on (glavar) še ne more odgovora dati na to, ali se bo kaj vkrenilo ali ne. Na to stavi dr. Verzegnassi nujni predlog, naj se izvoli odsek 7 udov, kateri bo natančno protresel, kaj storili o tej zadevi in kako zavarovati narodne interese zoper sklep. Ta predlog je soglasno sprejet in izvoljeni so v odsek poslanci dr. Maurovich, dr. Pajer, dr. Venuti, dr. Verzegnassi, dr. vit. Tonkli Josip, dr. Gregorič in Ivančič. Odsek si je predsednikom izvolil dr. Maurovicha.

Radodarni doneski: Za božično drevo so darovali: Josip Bajec v Gorici 2 gl., gospa Sbnclz v Gorici 2 gl., gospica Marija Hmeljak 5 gl., g. prof. Jenko 1 gl., g. prof. Ivančič 1 gl., g. profesor Čabular 1 gl., g. Cypzag 2 gl., g. vodja Hafner 1 gl., g. Fr. Ferfila 2 gl., Neimenovan 1 gl., dva Neimenovana 2 gl.; čisti dohodek domače zabave podpornega društva v Gorici dne 11. t. m. 15 gl. 45½ kr. G. nadzornik Fr. Vodopivec podaril je za otroke 12 župnih rutic in g. Eržen priskrbel je božično drevo. Za otroški vrt: G. Goljevšček Franc, župnik v Bitujah, 4 gl. 76 kr. Za Erjavčev spomenik: Župnik Fr. Goljevšček 2 gl.; skupaj 2551 gl. 11¼ kr. Dalje so darovali za božičnico nekateri Kanalc 11 gl. 50 kr.

Slabo vreme imamo letos v Gorici vso jesen. Za vročim poletjem bila je kar naenkrat z deževjem in zimskim hladom nastopila jesen. Ves čas smo imeli komaj par lepih jasnih dni, kakršnih smo tu vajeni. Tako vreme dela nečast imenu „Avstrijska Nizza“. Danes naletava sneg.

Božično drevo slovenskega otroškega vrta v čitalnici bilo je včeraj prav dobro obiskano. Mnogo gospodov in gospej bilo je prišlo zraven, kateri sicer le malokedaj pridejo k veselicam v čitalnico. Počastili so pa to veselico tudi nekateri laške narodnosti in tudi iz okolice bilo je prišlo mnogo gospode. Tako je prav. Za nadežno mladež zanimati se mora vsak izobražen človek.

Otroci so svoje obilne naloge prav dobro izvršili. Gospodične učiteljice so gotovo imele mnogo truda z njimi, predno so jih toliko priučile tako dobro. Božično drevo in miza zraven njega bila sta dobro obložena z darovi, ki so se razdelili otrokom, predno so odšli.

Občni zbor čitalnice bil je 17. dne t. m. Na dnevnem redu imel je konecletna sporočila in volitev novega odbora.

Iz sporočil, koja je sestavil gospod tajnik, [dr. Kos, razvidno je dobro gmetno stanje čitalnice. Navzoči udje izrekli so gospodu tajniku posebno priznanje za njegovo ustrajnost in obilni trud, ki ga je imel za društvo.

Po sporočilih prišla je vrsta za posebne predloge; a ni ga bilo nijednega. Zato se preide k volitvi novega odbora.

Predsednik, gosp. dr. vitez Tonkli opomni navzočim udom, da ne more za čitalnico tako delovati, kot bi rad in bi bilo treba, zato naj si izvolijo takega predsednika, kateremu bo mogoče bolj natančno in točno splovnati svoje predsedniške dolžnosti.

Pri volitvi sta bila enoglasno izvoljena, predsednikom prof. Lazar in denarničarjem prof. dr. Kos. Skoraj enoglasno so bili izvoljeni tudi vsi drugi odborniki.

Hitro po volitvi ustanovi se je odbor tako — le: Predsednik, prof. Lazar; podpredsednik prof. Čabular;

denarnicar, dr. Kos; tajnik prof. Seidl; reditelj, Klavžar; reditelj petja, Marcina; knjižničar prof. Kragelj; gospodarnik prof. Šantelj; odbornik, Sivec. Namestnika sta Fajgelj in Rudež.

„Bralno in podporno društvo“ gorisko imelo je preteklo nedeljo občni zbor po dnevnem redu, ki je bil naznanjen v predzadnji „Soči“. Udeležba bila je pičila zaradi tega, pravijo nekateri udje, ker je pijača 8 — 12 kr. pri litru dražja, pa ne boljša, kot drugod.*)

Odbor društva je res tak, da si društveniki ne morejo boljšega želeli in se lahko popolnoma zanesajo nanj, a kadar se stan društva razpravlja, je vendar dobro, da pride vsak društvenik blizu in se poduči o društvu, da nima pozneje kakih dvomov o njegovem stanju. V takih zborih je tudi čas naznaniti svoje mnenje o morebitnih pomanjkljivostih in nazore, kako bi se kaj še zboljšalo in popolnilo, da bi namenu društva in društvenikom še bolj ugajalo.

Bog je društvo blagoslovil, da izvrstno napreduje in da je dobilo tak odbor, ki stori vse mogoče. Prizadevajo naj si pa tudi društveniki biti izvrstni udje, ki vestno in natančno spelnujejo vsako društveno dolžnost in sledijo vsakemu vabilu in pozivu društvenega odbora, da bodo vredni božjega blagoslova in dobrega odbora.

Zborovanje pričelo je zaradi poznege dohoda društvenikov eno uro pozneje, nego s bilo napovedano.

Po kratkem nagovoru predsednikove prebere tajnik svoje poročilo o delovanju društva v preteklem letu. Potem prebere predsednik poročilo odsotnega denarničarja o gmetnem stanju društva. To precej obširno poročilo kaže prav dobro gmetno stanje društva in je tako dobro in natančno sestavljeno, da so društveniki izražali posebno hvaležnost do odsotnega denarničarja, g. Pirjevice.

Posamičnih predlogov sta bila dva. G. Vuga je predlagal, naj bi udje, kateri žele k svojem sprevedu na pokopališče godbe, plačevali v ta namen po nekoliko krajcarjev na mesec. G. Makuc pa je predlagal, naj bi „Podporno in bralno društvo“, oziroma njegov odbor delal na to, da se ustanovi „konsumno društvo“, ki bi blago za živež tudi na drobno prodajalo po tisti ceni, kot se dobiva na debelo. Oba predloga izročila sta se odboru v preudarek.

O zadevi poslednjega predloga se je uže deželni poslanec, g. Kocijančič, o svojem času mnogo bavil, a dobil je bil premalo podpore pa preveč zaprek.

Pred volitvijo novega odbora je še od vseh strani donela hvala in priznanje staremu odboru za izvrstno delovanje v preteklem letu. Po tem ustanejo vsi udje in z vsklikom izvolijo za prihodnje leto zupet ves stari odbor. Toda odbor je izrekel željo, naj se z listki voli in tako se je tudi zgodilo; le dosedanjega predsednika, g. dr. Gregoriča izvolili so udje z usklikom.

Pri volitvi z listki so bili skoraj enoglasno izvoljeni vsi dosedanjai odborniki, razen enega, namest katerega je prišel v odbor g. Ciril Kumar.

Precej po izvolitvi se je odbor ustanovil tako-le: predsednik, Ant. dr. Gregorič; podpredsednik, profesor Julij pl. Kleinmayr; denarnicar, Ivo Pirjevec; tajnik, Fr. Sivec; knjigovodja, prof. Ivan Berbuč; knjižničar, Josip Budau; gospodarnik, Jušt Vuga; povodja, Ciril Kumar; odborniki: Anton Fon, Leonard Lodati in Karol Komac. Namestniki so: Miha Cvotrežnik, Janez Reja in Jernej Kopač. V senatu so ti gospodi: Fr. dr. Kos, prof. T. Čerin, dekan P. Kobal, Fr. Ferfila in prof. Ferdo Seidl.

Bog daj srečo tudi v prihodnje!

Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici bo dražilo svoje liste ali časnike v ponedeljek 26. decembra sv. Štefana dan ob 11. uri popoldne v društvenih prostorih. Društveniki se vabijo, da bi se udeležili družbe v obilnem stevilu. Istega dne zvečer ob 6. uri bo tudi čitalnica oddajala svoje liste na dražbi.

„Katoliško bralno društvo“ v Št. Florjanu priredi novega leta dan besedo. Spored priobčini prihodnjic.

„Bralno društvo v Šempasu, bode imelo na praznik sv. Štefana po blagoslovu svoj redni občni zbor z navadnim dnevnim redom. —

Podgorsko kat. podporno društvo zbora v nedeljo 25. decembra ob 4. uri popoldne. Dnevni red je: 1. Nagovor predsednikov; 2. Račun denarničarjev; 3. Volitev novega odbora; 4. razni nasveti. Delavci, udeležite se društva! V društvu je moč!

Katoliško-politiška čitalnica v Čepovanu bo dne 1. januarja praznovala zlato mašo svetega Očeta papeža Leona XIII. s slavnostno „Besedo“ obširnega sporeda. Začetek zvečer ob 5. uri.

Ude in prijatelje društva uljudno vabi

Odbor.

*) Gotilničarji, ki plačujejo 4-5 sto gold. najemščine, morajo gotovo nekoliko dražje točiti pijačo, nego oni, ki plačujejo le po sto ali dvesto gold. Pija.